

การพัฒนาพันธุ์ข้าวสังข์หยดพัทลุง

ลำเรียง แซ่ตัน^{1/}

ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ความเป็นมา

ข้าวพันธุ์สังข์หยด เป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ปลูกดั้งเดิมในจังหวัดพัทลุง ซึ่งชาวนาได้ปลูกติดต่อกันมายาวนาน ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเล่าขานว่ามีมานานมากกว่าร้อยปี ตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ทวด ด้วยเป็นพันธุ์ข้าวที่ทนแล้งในตัวของพันธุ์ข้าวเองก่อให้เกิดความผูกพันทางวัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การเอื้ออาทรและปฏิสัมพันธ์ที่ใช้เป็นสื่อในการแสดงออก ซึ่งความเคารพศรัทธา และยกย่องผู้อาวุโส เป็นของกำนัลแก่ญาติผู้ใหญ่ หรือแขกบ้าน แขกเมือง และแขกเหรื่อที่มาพักเยี่ยมเยือน เป็นการแสดงถึงความพึงพอใจในการต้อนรับ พันธุ์ข้าวสังข์หยดที่ชาวนาทั่วไปปลูกอยู่เดิมมีหลากหลายลักษณะ มาจากหลายสายพันธุ์ จึงทำให้ข้าวมีความแตกต่างกันไม่สม่ำเสมอ ต่อมานักปรับปรุงพันธุ์ข้าวศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง ได้นำพันธุ์มาพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ได้สายพันธุ์ที่ดี เป็นสายพันธุ์บริสุทธิ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 และปลูกรักษาพันธุ์ไว้ในศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ได้นำเมล็ดพันธุ์ดีที่คัดเลือกแล้วไปปลูกทดสอบผลผลิตในพื้นที่แปลงนาโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง และเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2546 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมที่โครงการฟาร์มตัวอย่าง ฯ ครั้งนั้นศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงได้ถวายข้าวซ้อมมือพันธุ์สังข์หยด พระองค์ฯ ทรงรับ และนำไปให้ห้องเครื่องในพระองค์ที่พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส หุงถวาย ทรงรับสั่งว่าอร่อย จึงมีพระราชดำริให้พื้นฟู ต่อมา จังหวัดพัทลุง โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ได้สนับสนุนให้มีการส่งเสริมการปลูกตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด (ปี 2547 – 2550) ในโครงการผลิตข้าวคุณภาพดีปลอดภัยจากสารพิษครบวงจร โดยเผยแพร่ให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยด ที่พัฒนาปรับปรุงพันธุ์โดยศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง และได้รับรองพันธุ์ขึ้นทะเบียนชื่อว่า “สังข์หยดพัทลุง”

1/ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

คำนำ

พันธุ์ข้าวพื้นเมืองเป็นทรัพยากรพันธุ์พืช ที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษชาวาชนานรุ่นหนึ่งไปสู่อีก รุ่นหนึ่ง ติดต่อกันมายาวนานนับศตวรรษ ทำให้พันธุ์ข้าวดำรงคงอยู่โดยไม่สูญพันธุ์ ประเทศไทยนับเป็น แหล่งหนึ่งที่มีความหลากหลายของพันธุ์กรรมพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ซึ่งมีการรวบรวม ไว้มากกว่า 17,093 ตัวอย่างพันธุ์ มีชื่อไม่ซ้ำกัน 5,928 ชื่อพันธุ์ (ฉวีวรรณ, 2543) ปัจจุบัน แม้ว่าจะมีพื้นที่ ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองน้อยลง แต่ก็ยังมีชาวาชนานส่วนหนึ่งที่คงปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ภาคใต้ ซึ่งน่าเชื่อว่าเป็นแหล่งที่มีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองมากที่สุด (ทวีสิทธิ์ และเผด็จพงษ์, 2527) ด้วยสภาพ พื้นที่ทำนาภาคใต้ มีความแตกต่างทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และสภาพสังคมของชาวาชนาน จึงมีความ หลากหลายของพันธุ์ข้าวมาก (สำเร็จ และสมนึก, 2534) ประกอบกับการปลูกข้าวในภาคใต้ มีจุดประสงค์ หลักเพื่อการบริโภค ทำให้ชาวาชนานนอกจากเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แล้ว ยังให้ความสำคัญ กับพันธุ์ข้าวที่มีรสชาติตรงตามความต้องการบริโภค ปัจจุบัน ชาวาชนานในภาคใต้ส่วนหนึ่งยังนิยมปลูกพันธุ์ ข้าวพื้นเมืองหลากหลายอยู่ เช่น พันธุ์เล็บนก หัวนา สังข์หยด ดอกพะยอม ไช้มดรีน หอมจันทร์ นางเอก เป็นต้น (เทพรัตน์, 2546) ซึ่งพันธุ์ข้าวเหล่านี้ มีชื่อเสียงรู้จักกันดีว่าเป็นพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพใน การหุงต้ม ว่ามีรสชาติรับประทาน สำหรับพันธุ์ข้าวสังข์หยด นับเป็นข้าวที่เป็นความภาคภูมิใจของ ชาวาชนานภาคใต้ เป็นพันธุ์ข้าวเฉพาะถิ่นของจังหวัดพัทลุงที่รู้จักกันมานาน ซึ่งสมัยก่อนชาวาชนานจะปลูกไว้เป็น ของก้านักแก่ผู้หลักผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือในวันสงกรานต์ ขึ้นบ้านใหม่แบบไทยโบราณ หรือใช้หุงต้มเพื่อ ทำบุญตักบาตรตามประเพณีนิยม ด้วยมีคุณสมบัติเฉพาะของลักษณะข้าวกล้องแตกต่างจากพันธุ์ข้าว พื้นเมืองอื่น ๆ คือเมล็ดมีเยื่อหุ้มสีแดง นิยมบริโภคในรูปแบบข้าวซ้อมมือ และข้าวกล้อง ซึ่งมีความ เชื่อว่า เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพมากกว่าข้าวขาวโดยทั่วไป ปัจจุบันกระแสความนิยมการบริโภคข้าวที่มีคุณค่า ทางโภชนาการเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้น จากแหล่งพันธุ์เดิมที่เก็บรวบรวมของข้าวพันธุ์สังข์หยด มีความ แปรปรวนของลักษณะความสูงและลำต้น มีลักษณะทั้งต้นสูงและต้นเตี้ย อายุสุกแก่ เก็บเกี่ยวไม่พร้อมกัน ลักษณะเมล็ด มีทั้งเมล็ดป้อมและเรียวยาว ทำให้การเก็บเกี่ยวลำบากและล่าช้า คุณภาพเมล็ดข้าวไม่ สม่าเสมอ ดังนั้น ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง จึงได้พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวสังข์หยดที่มีลักษณะพิเศษ โดยทำการ คัดเลือกจากพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมให้เป็นพันธุ์บริสุทธิ์ มีความสูงของลำต้นสม่าเสมอ เก็บเกี่ยวได้พร้อมกัน มี คุณภาพเมล็ดดี สม่าเสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชาวาชนานในการผลิตข้าวคุณภาพให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น และ จังหวัดพัทลุงได้กำหนดให้ข้าวพันธุ์สังข์หยด เป็นพันธุ์ข้าว 1 ใน 3 พันธุ์ ที่มีเป้าหมายส่งเสริมการผลิตใน โครงการพัฒนาการผลิตข้าวครบวงจร ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด (ปี 2547 - 2550) ที่จะให้ เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยดด้วยเมล็ดพันธุ์ดี

ประวัติ

ข้าวพันธุ์สังข์หยด เป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ปลูกดั้งเดิมในจังหวัดพัทลุง ในระหว่างปี 2525 – 2529 ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงได้เก็บรวบรวมพันธุ์ข้าวพื้นเมืองในภาคใต้ ทั้งหมด 1,997 ตัวอย่างพันธุ์ มีตัวอย่างพันธุ์ข้าวสังข์หยด จาก 3 แหล่ง ได้แก่ สังข์หยด (KGTC82045) จากตำบลโคกทราย อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง สังข์หยด (KGTC82239) จากตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง และสังข์หยด (KGTC82267) จากตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเมล็ดพันธุ์ที่เก็บรวบรวมส่วนหนึ่งได้ส่งไปเก็บที่ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี และปลูกรักษาพันธุ์ในศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ในฤดูนาปี 2531/32 ได้เริ่มคัดเลือกพันธุ์สังข์หยด (KGTC82239) จากแหล่งเก็บ ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ซึ่งลักษณะเดิมมีความแปรปรวนในลักษณะข้าวต้นสูง-ต่ำกว่ากัน อายุสุกแก่ต่างกัน และลักษณะเมล็ดมีทั้งค่อนข้างป้อมและเรียวยาว โดยคัดเลือกแบบหมู่ (mass selection) ในลักษณะกอกที่สม่ำเสมอของอายุสุกแก่ที่เบา และเมล็ดเรียวยาว นำรวงมารวมกัน แล้วนำไปปลูกในปีต่อไป โดยคัดเลือกในลักษณะดังกล่าวจำนวน 4 ชั่วอายุ จนได้สายพันธุ์สังข์หยด (KGTC82239-2) เมื่อปี 2543 เป็นสายพันธุ์บริสุทธิ์ ซึ่งมีลักษณะที่ดีกว่าสายพันธุ์เดิม ในลักษณะความสม่ำเสมอ การสุกแก่ ทำให้การเก็บเกี่ยวได้พร้อมกัน เมล็ดเรียวยาวเหมือนกัน ได้ผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพเหมือนกัน คุณสมบัติทางเคมีและกายภาพที่เหมือนกัน ได้คุณภาพการหุงต้มที่มีคุณค่าทางอาหารสูงตามคุณสมบัติประจำพันธุ์ของข้าว ข้าวสังข์หยดมีคุณสมบัติพิเศษข้าวกล้องมีสีแดง รูปร่างเมล็ดเรียวยาว ความยาวเมล็ดข้าวกล้อง 6.70 มิลลิเมตร ข้าวซ้อมมือมีสีแดงปนสีขาว ข้าวจากรวงเดียวกันเมื่อขัดสีแล้วบางเมล็ดมีสีขาวใส แต่ส่วนใหญ่มีลักษณะขาวขุ่น ข้าวหุงสุกนุ่ม เป็นข้าวที่มีความคงตัวของแป้งสุกอ่อน (94 มิลลิเมตร) มีปริมาณอมิโลสต่ำ (15 ± 2 %) ลักษณะทรงต้นสูง 140 เซนติเมตร ทรงกอตั้ง เป็นข้าวเจ้าไวต่อช่วงแสง ออกดอกประมาณวันที่ 10 มกราคม เมื่อปลูกตามฤดูนาปีภาคใต้ (ปักดำกลางเดือนกันยายน)

ต่อมาในปี 2543 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำริตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง ที่ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง ซึ่งได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบแปลงนาในโครงการฯ จึงได้ดำเนินการปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยดร่วมกับพันธุ์ข้าวพื้นเมืองอื่น ๆ และในวันที่ 24 กันยายน 2546 ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง ได้มีโอกาสถวายข้าวสังข์หยดแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในปี 2547 จังหวัดพัทลุง ได้กำหนดให้ข้าวสายพันธุ์สังข์หยดเป็นเป้าหมายในการส่งเสริมการผลิต ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด (ปี 2547 – 2550) ในโครงการการผลิตข้าวคุณภาพดี

ต่อมา ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และกรมวิชาการเกษตรได้ประกาศออกหนังสือรับรองพันธุ์พืช ขึ้นทะเบียนชื่อพันธุ์ “ข้าวสังข์หยดพัทลุง” เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 และในปีต่อมา ได้ดำเนินการเสนอคำขอขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2549 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ โดยใช้ชื่อสินค้าว่า “ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง” และศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงได้เสนอข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาเพื่อเป็นพันธุ์แนะนำทางราชการ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ซึ่งผ่านการรับรองจากกรมการข้าว และกรมวิชาการเกษตร ชื่อว่า “ข้าวเจ้าพันธุ์สังข์หยดพัทลุง” เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2550

ขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์

ฤดูนาปี 2525

- เก็บรวบรวมพันธุ์จากแหล่งปลูก ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ได้รหัสที่เก็บเป็น สังข์หยด (KGT C82239)

KGT = สถานีทดลองข้าวควนกู

C = Collection การรวบรวม

82 = ปี 1982

239 = ตัวอย่างพันธุ์ที่ 239 ที่เก็บรวบรวมในปี 1982

ฤดูนาปี 2525/26 – 2529/30

- ปลูกรักษาพันธุ์ที่ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงทุกปี ซึ่งยังมีลักษณะแตกต่างกัน

ฤดูนาปี 2531/32 – 2534/35

- ปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยด (KGT C82239) คัดเลือกแบบหมู่ (mass selection) ได้คัดเลือกแยกออกเป็น 2 กลุ่ม

- กลุ่ม 1 ลักษณะเมล็ดค่อนข้างสั้น อายุหนัก

- กลุ่ม 2 ลักษณะเมล็ดยาวเรียว เปลือกสีฟาง อายุเบา

- เก็บเกี่ยวเมล็ดรวมกันของลักษณะกลุ่ม 2 เพื่อปลูกในปีต่อไป

ฤดูนาปี 2535/36 – 2543/44

- ปลูกคัดเลือกพันธุ์บริสุทธิ์ แบบหมู่ ได้สายพันธุ์สังข์หยด (KGT C82239-2)

ฤดูนาปี 2544/45

- ปลูกทดสอบการตอบสนองต่อปุ๋ยในโตรเจน ที่ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ฤดูนาปี 2544/45- 2546/47

- ปลูกทดสอบผลผลิตในแปลงนา โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง

ฤดูนาปี 2545/46 – 2546/47

- ปลุกทดสอบผลผลิตแปลงแสดงพันธุ์ (show plot) ข้าวนาสวนน่าน้ำฝน
ที่ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ฤดูนาปี 2547/48

- ปลุกทดสอบผลผลิตแปลงเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตข้าวสังข์หยด
ที่ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ฤดูนาปี 2548/49

- ปลุกขยายชั้นเมล็ดพันธุ์คัด (breeder seed) และชั้นเมล็ดพันธุ์หลัก (foundation seed)
ที่ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง

ลักษณะประจำพันธุ์ ข้าวพันธุ์สังข์หยดพัทลุง

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ทรงกอ	: ตั้ง
สีของปล้อง	: เหลืองอ่อน
สีของใบ	: เขียว
สีของกาบใบ	: เขียว
การมีขนบนแผ่นใบ	: มี
สีของลิ้นใบ	: ขาว
รูปร่างของลิ้นใบ	: มี 2 ยอด
ความยาวของลิ้นใบ	: 28 มิลลิเมตร
สีของหูใบ	: เขียว
สีของข้อต่อใบ	: เขียว
สีของยอดเกสรตัวเมีย	: ขาว
สีของยอดเมล็ด	: ฟาง
หางข้าว	: ไม่มี
สีของเปลือกเมล็ด	: ฟาง
ขนบนเปลือกเมล็ด	: ขนสั้น
ขนาดของเมล็ดข้าวเปลือก	: ยาว 9.33 มิลลิเมตร กว้าง 2.11 มิลลิเมตร หนา 1.77 มิลลิเมตร
ขนาดของเมล็ดข้าวกล้อง	: ยาว 6.70 มิลลิเมตร กว้าง 1.81 มิลลิเมตร หนา 1.64 มิลลิเมตร

ขนาดของเมล็ดข้าวขาว	: ยาว 6.67 มิลลิเมตร กว้าง 1.71 มิลลิเมตร หนา 1.61 มิลลิเมตร
สีของข้าวกล้อง	: แดง
สีของข้าวซ้อมมือ	: แดงปนขาว
การเป็นท้องไข	: ปานกลาง
คุณภาพการสี (% แกลบ)	: 22.98
ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าว (%)	: 53.6

ลักษณะทางการเกษตร

ชนิด	: ข้าวเจ้า
ประเภท	: ไวต่อช่วงแสง
ความสูง	: 140 เซนติเมตร
ความแข็งแรงของลำต้น	: ต้นแข็ง
อายุถึงวันออกดอก 50%	: ประมาณ วันที่ 10 มกราคม (ปักดำกลางเดือนกันยายน)
มุมใบธง	: ปานกลาง
ความยาวของใบธง	: 38 เซนติเมตร
ความกว้างของใบธง	: 1.8 เซนติเมตร
ลักษณะของรวง	: รวงแน่น
ความยาวของรวง	: 30.2 เซนติเมตร
การยึดคอรวง	: คอรวงยาว
การแตกกระแฉ่	: ระแฉ่ถี่
การแก่ของใบ	: ใบแก่ช้า
การติดเมล็ด (%)	: ดี (91.7)
การร่วงของเมล็ด	: ร่วงน้อย
การนวด	: ปานกลาง
อายุการเก็บเกี่ยว	: ประมาณวันที่ 15 กุมภาพันธ์ (ปักดำกลางเดือนกันยายน)
องค์ประกอบผลผลิต	: จำนวนรวงต่อตารางเมตร เฉลี่ย 87 รวง : จำนวนเมล็ดดีต่อรวง เฉลี่ย 237 เมล็ด : น้ำหนักข้าวเปลือก 1,000 เมล็ด เฉลี่ย 17.64 กรัม
น้ำหนักข้าวเปลือกต่อถัง	: 10.60 กิโลกรัม
ระยะพักตัวของเมล็ด	: 8 สัปดาห์

คุณสมบัติทางเคมี คุณภาพการหุงต้ม และรับประทาน

ปริมาณอมิโลส (%)	:	ต่ำ (15 ± 2)
ปริมาณโปรตีนในข้าวกล้อง (%)	:	7.65
อุณหภูมิแป้งสุก ($^{\circ}\text{C}$)	:	ปานกลาง (70.2)
ความคงตัวของแป้งสุก (มิลลิเมตร)	:	อ่อน (94)
การสลายเมล็ดในด่าง (1.7 % KOH)	:	ปานกลาง (5.0)
อัตราการยึดตัวของเมล็ดข้าวสุก	:	ปกติ (1.51)
ความนุ่ม (ข้าวซ้อมมือหุงสุก)	:	นุ่ม
ความเหนียว (ข้าวซ้อมมือหุงสุก)	:	ค่อนข้างเหนียว

คุณภาพเมล็ดทางกายภาพของข้าว

ข้าวพันธุ์สังข์หยด เป็นข้าวเจ้า เปลือกเมล็ดสีฟาง เมล็ดเรียวยาว ข้าวเปลือกมีขนาดความยาวเฉลี่ย 9.33 มิลลิเมตร กว้าง 2.11 มิลลิเมตร หนา 1.7 มิลลิเมตร ส่วนขนาดเมล็ดข้าวกล้องยาวเฉลี่ย 6.70 มิลลิเมตร กว้าง 1.81 มิลลิเมตร หนา 1.64 มิลลิเมตร น้ำหนัก 1,000 เมล็ด เฉลี่ย 17.64 กรัม น้ำหนักข้าวเปลือกต่อถังเท่ากับ 10.60 กิโลกรัม คุณภาพการสีดีมาก (ข้าวเต็มเมล็ดและต้นข้าว 53.6 เปอร์เซ็นต์) ข้าวกล้องมีสีแดง เมื่อเป็นข้าวซ้อมมือเป็นสีแดงปนขาว

คุณสมบัติทางเคมีของเมล็ดข้าว

เป็นข้าวที่มีปริมาณอมิโลสต่ำ (15 ± 2 %) ความคงตัวของแป้งอ่อน (94 มิลลิเมตร) อุณหภูมิแป้งสุกปานกลาง (70.2°C) ค่าการสลายเมล็ดในด่าง (1.7 % KOH) 5.0 อัตราการยึดตัวของข้าวสุกปกติ (1.51)

คุณภาพการหุงต้มและรับประทาน

ข้าวกล้องเมื่อหุงสุกนุ่มเล็กน้อย ส่วนข้าวซ้อมมือเมื่อหุงสุกนุ่ม

ลักษณะเด่น

1. เป็นพันธุ์ข้าวที่มีลักษณะเยื่อหุ้มเมล็ดสีแดง ข้าวกล้องเมื่อหุงสุกนุ่มเล็กน้อย ส่วนข้าวซ้อมมือเมื่อหุงสุกนุ่ม
2. ข้าวกล้องพันธุ์สังข์หยด มีคุณค่าทางโภชนาการสูงกว่าพันธุ์เล็บนกปัตตานี คือ มีปริมาณไนอาซิน (Niacin) 6.46 มิลลิกรัม ไยอาหาร 4.81 กรัม และธาตุเหล็ก 0.52 มิลลิกรัม จากตัวอย่างข้าวกล้อง 100 กรัม

ข้อควรระวัง

1. ไม่ต้านทานโรคใหม่
2. ควรปลูกในพื้นที่กำหนด ไม่ควรปลูกใกล้เคียงกับแปลงปลูกข้าวขาว และควรแยกเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้โดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ วุฒิญาโณ. 2543. พันธุ์ข้าวพื้นเมืองไทย. เอกสารวิชาการ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชแห่งชาติ ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร. 215 หน้า.
- ทวีสิทธิ์ ทองช่อม และเผด็จพงษ์ จันทโร. 2527. ข้าวพื้นเมืองพันธุ์นิยมภาคใต้. เอกสารวิชาการประกอบสัมมนาเชิงปฏิบัติการประจำปีเดือน นักวิชาการเกษตรกลุ่มพืชไร่ภาคใต้ ฉบับที่ 1/2527. สถานีทดลองข้าวปัดตานี และสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้. 64 หน้า.
- เทพรัตน์ จันทพันธ์. 2546. การดำรงอยู่ของพันธุ์ข้าวพื้นเมืองชุมชนบางแก้ว อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง. หน้า 191-206. ใน : รายงานการประชุมเสนอผลงานวิจัย “พลังสังคมไทยในทศวรรษหน้า : ทางเลือกกับความเป็นจริง.” วันที่ 30-31 สิงหาคม 2546 จัดโดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.
- ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง. 2550. ข้าวสายพันธุ์สังข์หยด (KGTC82239-2) เอกสารเสนอคณะกรรมการวิจัยปรับปรุงพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร พิจารณาเป็นพันธุ์แนะนำ. 25 หน้า
- สำเร้ง แซ่ตัน และสมนึก หนูนิ่ม. 2534. พันธุ์ข้าวดี.. ที่นี้ภาคใต้. หน้า 55-63 ใน : การสัมมนาวิชาการข้าวภาคใต้ ครั้งที่ 4. ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2534 ณ โรงแรมโนรา อำเภอบางแก้ว จังหวัดสงขลา.
- สำเร้ง แซ่ตัน. 2548. ข้าวเพื่อสุขภาพ : พันธุ์สังข์หยดพัทลุง. หน้า 25-29 ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการข้าวและธัญพืชเมืองหนาว ประจำปี 2548 สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร วันที่ 7-8 มีนาคม 2548 โรงแรมรอยัลไฮลิค รีสอร์ท จังหวัดนครนายก